

Landet og gøre Fortræd paa mange Omraader. Jeg tror ikke, den Fare er saa stor. Det kan være, at der i et lille Samfund som Hamborg, hvor alle Interesser samle sig om eet Formaal, Handelen, er særlig Fare for Udbredelsen af materialistiske Betragtninger. Her i Landet er det dog ikke saaledes, at Kjøbenhavn er Danmark. Den er stor nok i Forhold til Landet, men dog kun $\frac{1}{7}$ deraf, og efter hvad der er sket siden 1864 i vor Landbefolkning, har det vist sig, at den store Landbefolkning her i Landet udmærket godt paa een Gang kan arbejde for sine materielle Interesser og dog bevare og udvide sin Sans for de mere ideelle Opgaver. Jeg tror derfor, at der ikke havde været nogen Fare, om vi den Gang mere, end vi gjorde, havde anstrengt os for at blive et monarkistisk Hamborg. De Mær, der ere gaaede siden, have imidlertid ikke været uden Nytte alligevel. Der er sket mange Ting, som ville danne en udmærket Forberedelse for Frihavsanlægget ved Kjøbenhavn. Jeg vil ikke tale om saadant, som at der jo siden 1880 af Havnevesenets er tilvejebragt de fornødne Bassiner, at hele Uddybningen i den gamle Havn og Udfyldningsarbejderne ved Kalkbrænderihavnen ere ledede med et Frihavsanlæg for Dje. Dette har jo sin store Betydning. Men hvad der i mine Dje har større Betydning, det er, at Kjøbenhavn paa Dampskibsfartens Omraade er blevet et Knudepunkt, at den betydelige Mand, der har raaget op over vor Handelsstand som en enkelt Storhed, har forstaaet at gøre Kjøbenhavn til Midtpunktet for en Mængde Dampskibslinjer. Dette er noget, som for vort Frihavsanlæg er af den allerstørste Betydning, uden det vilde et Frihavsanlæg ikke kunne blive til noget rigtigt. Der maatte staves en saadan Række faste Dampskibscuter, naar Frihavnen kom, og det er derfor en absolut stor Fordel, at der allerede er stabt saa meget af den Art, som der er. Dernæst er der jo ogsaa, trods de uheldige Forhold, opvokset en Transit-handel og en Eksporthandel, der dog ikke er saa ganske ringe, og som selvfølgelig vil kunne blive mangfoldige Gange forøget, naar vi fik et Frihavsanlæg. Endelig have nu Forholdene her i Landet og rundt omkring i Europa tvunget Tanken frem om en Frihavs Nødvendighed, saaledes at den vel er en af

de saa Ting, man er temmelig enig om i vort Samfund, baade i hvad man plejer at kalde Højre og Venstre og ogsaa i de forskellige toldpolitiske Partier. Frihavsagen har i sin Almindelighed mødt Velvilje fra alle Sider og staaar paa begge de to toldpolitiske Partiers Program, baade „det nationale Arbejdes“ og „Toldreformforeningens“. For saa vidt tyder al Ting paa, at Tidspunktet nu maa være kommet til, at denne Sag kunde træde ind i Virkeligheden. Hensynet til den holstenste Kanal vil ogsaa trykke stærkt paa, og det er jo klart, at skal Frihavsanlægget saa sin fulde Betydning, maa det helst ikke alene være fuldført, inden den holstenste Kanal er færdig, men saa længe i Forvejen, at der dog kan være indarbejdet adskillige nye Virksomheder, inden den kommer. Jeg tror altsaa, det er paa høje Tid, hvis det ikke allerede er vel sent, at vi komme til at forhandle Frihavs spørgsmaalet. Der har jo været adskillige Ting, som Folk slog sig til Ro med, Kreditoplagsretten, Frilagerinstitutionen o. s. v., men ingen af disse Institutioner vil jo kunne have den Betydning, som en Frihavn vil have. Da Hamborg blev tvunget ind i det tykke Toldomtraade, tilbød man det i temmelig ubegrænset Antal Frilagere, men den hamborgske Købmandsstand saa godt, at de vilde have en ganske overordentlig lille Betydning i Forhold til, hvad de mistede, og Hamborg satte saa al sin Kraft ind paa at faa det betydelige Anlæg, som det senere har faaet. Hvilke Virksomheder der kan fremkomme ved et Frihavsanlæg, har der jo været meget delte Meininger om, og det er ogsaa meget vanskeligt allerede paa Forhaand at sige det, men de Herrer, der have fulgt denne Sag, ville vide, at der er en meget stor Række af Virksomheder, som der er al mulig Sandsynlighed for ville kunne trives i en dansk Frihavn. Der har været Tvivl om, hvorvidt det ogsaa var noget, der kom Staten ved, om Staten skulde bringe Handelsstanden og særlig den kjøbenhavnske Handelsstand saa betydelige Ofre. Det kommer meget an paa, hvorledes disse Ofre gøres, men saaledes som Grundtanken har været i Forslaget her, tror jeg ikke, der kan siges noget imod, at Staten ogsaa støtter Handelsvirksomheden ved at give den Betingelserne for at kunne udfolde sig paa bedre Maade end hidtil.